

RIKTLINJER

Enskilda avlopp

1-200 pe

Fastställt av miljö- och hälsoskyddsnämnden
Framtagen av samhällsbyggnadsförvaltningen

Datum 2018-12-18

Gäller från 2019-01-01

Ärendenr MHN 2018/3285

Version [1.0]

Riktlinjer för hantering av befintliga och ny tillkomna enskilda avlopp på Gotland

Enskilda avlopp

Innehåll

1. Inledning	2
1.1 Lagstöd och strategiska dokument.....	2
1.1.1 Miljöbalken	2
1.1.2 Havs- och vattenmyndighetens allmänna råd	2
1.1.3 Regionala strategiska dokument	3
2. Funktionskrav för enskilt avlopp på Gotland	3
2.1 Normal skyddsnivå	3
2.2 Hög skyddsnivå	4
2.3 Särskilda områdeskrav	4
2.4 Karta	5
2.5 Övriga krav	6
2.5.1 Nya anläggningar	6
2.5.2 Befintliga anläggningar	6
2.5.3 Handläggningsrutiner	6
2.5.4 Mer information.....	6

1. Inledning

Dessa riktlinjer gäller fr.o.m. 1 januari 2019. Riktlinjerna är en uppdaterad version av tidigare ”Riktlinjer för enskilda avloppsanläggningar (1-40 hushåll)” från miljö- och hälsoskydds nämnden 2009-01-01. Riktlinjerna baseras på Havs- och vattenmyndighetens Allmänna råd om små avloppsanläggningar för hushållspillvatten (HVMFS 2016:17).

Syftet med dessa riktlinjer är att fungera som verktyg och underlag för hur avloppsfrågorna skall hanteras i samband med nyexploatering som baseras på enskilda avloppslösningar, samt vid förbättringar av redan befintliga avloppsanläggningar. Gotlands ofta sprickiga berggrund och tunna jordtäcken kräver betydande försiktighetsåtgärder för att grundvattnet inte ska påverkas negativt. Det är därför viktigt att befintliga fastigheter och deras behov av en god vattenkvalité beaktas, så att de inte riskeras i samband med nya exploateringar. Riktlinjerna förbättrar möjligheterna att i ett tidigt skede kunna meddela sökande vilka redovisningar och krav som ställs för en hållbar avloppshantering. Riktlinjerna är endast vägledande och beslut tas i varje enskilt ärende med stöd av miljöbalken.

1.1 Lagstöd och strategiska dokument

1.1.1 Miljöbalken

Avloppsvatten är ett samlingsbegrepp för olika sorters förorenat vatten. Spillvatten från hushåll är en typ av avloppsvatten som innehåller bland annat bakterier och näringsämnen. Avloppsvatten skall enligt miljöbalken 9 kap 7 § avledas och renas eller tas omhand så att olägenhet för människors hälsa eller miljön inte uppkommer.

De hushåll som ligger inom verksamhetsområde för kommunalt vatten och avlopp ska ansluta sig till det kommunala avloppsnätet. För samlad bebyggelse utanför kommunalt verksamhetsområde ska anslutning i första hand ske till en gemensamhetsanläggning. Först när det inte är möjligt att ansluta avloppet till det kommunala avloppsnätet eller till en gemensamhetsanläggning ska avloppsvattnet renas i en enskild avloppsanläggning. Med enskild avloppsanläggning avses en slamavskiljare med någon form av efterföljande rening, t.ex. infiltration eller annan reningsteknik. För att anlägga eller förändra en enskild avloppsanläggning krävs tillstånd eller beslut från Region Gotlands Miljö- och hälsoskydds nämnd.

1.1.2 Havs- och vattenmyndighetens allmänna råd

Allmänna råd är Havs- och vattenmyndighetens tolkning av gällande lagstiftning och innehåller generella rekommendationer om tillämpning av lagar och regler. Den 30 maj 2016 kom Allmänna råd om små avloppsanläggningar för hushållspillvatten från Havs- och vattenmyndigheten (HVMFS 2016:17). De nya allmänna råden är en uppdatering av Naturvårdsverkets allmänna råd 2006:7 och lägger som tidigare vikt på anläggningarnas funktion istället för konstruktion. Enligt dessa råd är det miljö- och hälsoskydds nämnden i respektive kommun som ska bedöma i vilka områden inom kommunen som det bör ställas strängare reningskrav, dvs hög skyddsnivå. Normalfallet är att reningskrav enligt normal skyddsnivå ska gälla. Eftersom en rimlighetsbedömning alltid ska göras vid bedömning om vilka krav som ska ställas, kommer reningskraven i de allmänna råden att tillämpas vid nyetablering eller då anläggningar behöver byggas om och således inte på befintliga anläggningar.

1.1.3 Regionala strategiska dokument

Övriga strategiska dokument som styr handläggningen av enskilda avlopp inom Region Gotland är:

- Översiktsplan Gotland (under uppdatering)
- Fördjupade översiktsplaner t ex FÖP Storsudret, Fårö, Östergarnslandet.
- Vattenplan för Gotlands kommun 2005.
- VA-plan (vatten- och avloppsplan under antagande).
- Regional vattenförsörjningsplan (Länsstyrelsen).
- Region Gotlands miljöprogram 2015-11-23.
- Lokala föreskrifter för att skydda människors hälsa och miljön, Gotlands kommun 2004-01-01.
- Vattendirektivet.
- Skyddsföreskrifter för Gotlands vattenskyddsområden.

2. Funktionskrav för enskilt avlopp på Gotland

Med funktionskrav menas att det är mindre viktigt vilken teknik som används utan istället gäller att en viss funktion eller reningsnivå ska uppnås. Vid ansökan skall den sökande kunna visa att anläggningen klarar nedanstående funktionskrav och att den kommer att underhållas och kontrolleras på ett sådant sätt att kraven klaras under anläggningens livstid. Nedan följer de krav som Miljö- och hälsoskyddsmyndigheten ställer vid prövning av enskilda avlopp 1-200 pe (1-40 hushåll). Kraven baseras på Havs- och vattenmyndighetens allmänna råd om små avloppsanläggningar för hushållspillvatten (HVMFS 2016:17).

OBS! Vid anläggandet av större nya avloppsanläggningar (6-40 hushåll) ställs krav motsvarande hög skyddsnivå över hela Gotland.

2.1 Normal skyddsnivå

Recipient skydd

- Utsläpp av avloppsvatten till grundvatten skall inte medverka till en ökad risk för människors hälsa. Vid infiltration i mark krävs därför normalt minst 1 m omättad zon under spridningsledning, dvs 1 m till högsta grundvattenyta och berg.
- Utsläpp av avloppsvatten till ytvatten och hav skall uppnå badvattenkvalitet där vattnet exponeras fritt.
- Minst 90 % reduktion av organiska ämnen (BOD₇).
- Minst 70 % reduktion av fosfor (P_{tot}).

Resurshushållning

- Anläggningen ska vara energisnål.
- Teknik som begränsar användning av vatten, t ex vattensnåla armaturer används.
- Avloppsanordningen möjliggör återvinning av näringsämnen ur avloppsfractioner eller andra restprodukter.

Robusthet

- Avloppsanordningen ska vara tillförlitlig och driftsäker och det skall gå att kontrollera dess funktion. För att säkra anordningens funktion ska drift- och underhållsinstruktioner lämnas av leverantören.
- Regelbunden service av anläggningen ska utföras fackmannamässigt, ex genom serviceavtal.
- Avloppsanordningen är i den mån det behövs försedd med larm om det uppstår drift-, eller andra funktionsstörningar. Ett larm bör alltid finnas som varnar innan en sluten behållare för avloppsvatten blivit full.
- Anläggningen ska kunna användas av en bred användargrupp.

Hälsoskydd

- Beträffande hälsoskydd ska en sammanvägd bedömning göras där anordningens robusthet, reduktion av mikroorganismer, samt utsläpppunktens lokalisering beaktas.

Kraven gäller:

Över hela Gotland (Karta-vita områden).

2.2 Hög skyddsnivå

Utöver kraven i normal skyddsnivå gäller:

- Minst 90 % reduktion av organiska ämnen (BOD_7)
- Minst 90% reduktion av fosfor (P_{tot})
- Minst 50% reduktion av kväve (N_{tot})

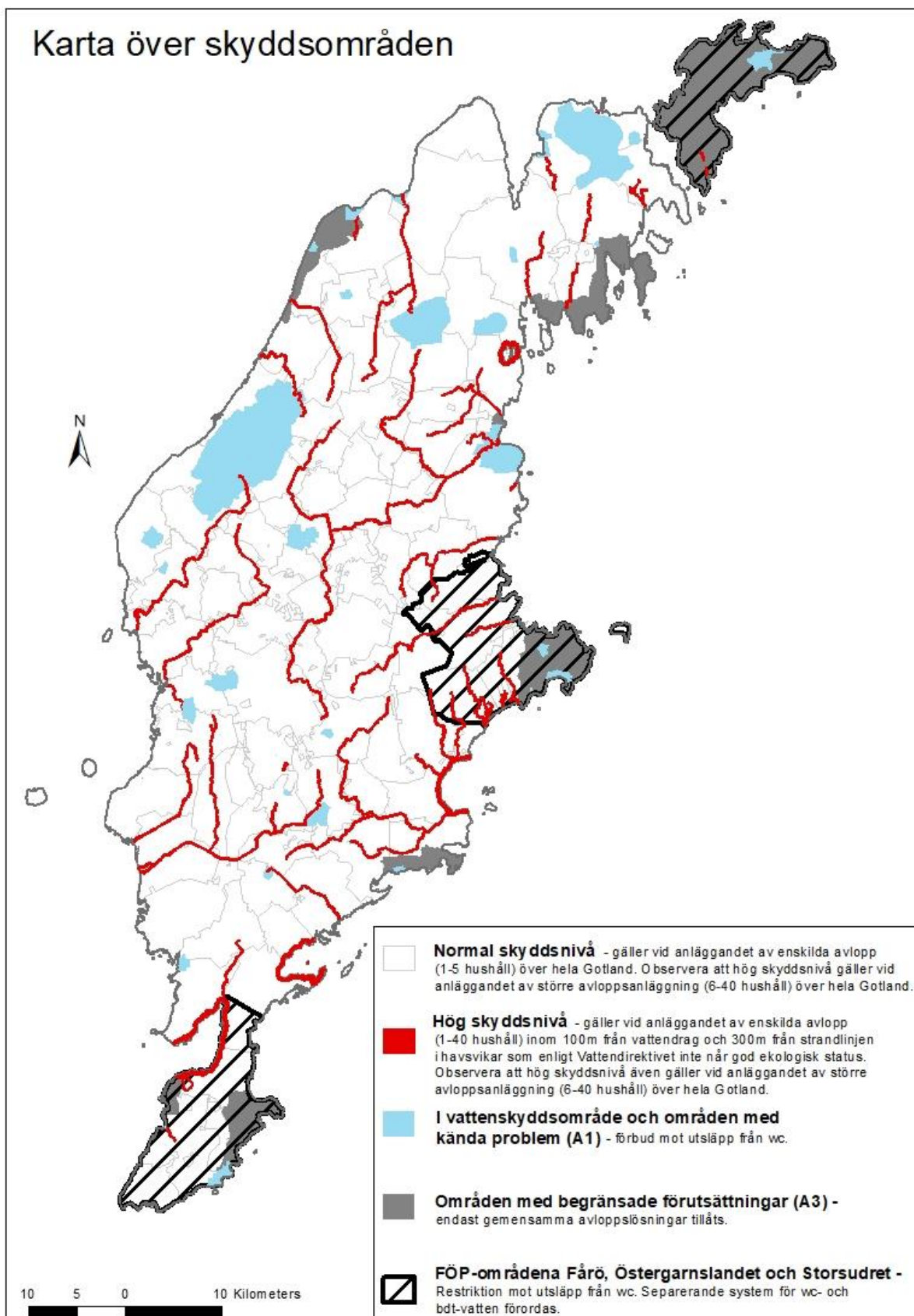
Kraven gäller:

Vid anläggande av större avloppsanläggningar (6-40 hushåll) över hela Gotland, samt för avloppsanläggningar (1-40 hushåll) inom 100 m från vattendrag och 300 m strandlinjen i havsvikar som enligt Vattendirektivet inte når god ekologisk status. (Karta-röda områden)

2.3 Särskilda områdeskrav

- I vattenskyddsområden och områden med kända vattenproblem (A1- områden enligt *Vattenplan för Gotlands kommun 2005*) råder förbud mot utsläpp från vattentoalett. (Karta - blå områden).
- I områden med begränsade förutsättningar för enskild avloppsförsörjning och där det finns ett exploateringsstryck, tillåts endast gemensamma avloppslösningar (A3-områden enligt *Vattenplan för Gotlands kommun 2005* där. (Karta - grå områden).
- I områdena med fördjupad översiktsplan: Fårö, Östergarnslandet och Storsudret råder restriktiv hållning till utsläpp av wc-spillvatten till mark från enskilda fastigheter. Separerande system för wc- och bdt-vatten förordas. (Karta – rasterade områden).

2.4 Karta

2.5 Övriga krav

Oavsett normal, hög skyddsnivå eller särskilda skyddsområden ställs följande grundkrav:

-Vid utsläpp till ytvatten och hav krävs att recipienten har tillräcklig kapacitet att ta emot avloppsvattnet. Krav kan komma att ställas på utredning av de risker för negativ miljöpåverkan som avloppsutsläppet kan medföra. T ex kan utsläpp till ett dike /vattendrags recipient med sprickig botten, som sällan är vattenförande medföra stora risker för bakteriespridning till grundvatten och vattentäkter.

2.5.1 Nya anläggningar

Vid anläggande av ny markbaserad avloppsanläggning krävs normalt naturliga markförutsättningar som är lämpad för att infiltrera avloppsvatten.

2.5.2 Befintliga anläggningar

För att en befintlig enskild avloppsanläggning ska anses vara godkänd ska det finnas en längre gående rening än en slamavskiljare. Direktutsläpp till öppet vatten, dike, stenkista är inte godtagbart.

2.5.3 Handläggningsrutiner

Miljö- och hälsoskyddsämnden ställer följande krav på tillståndsansökningar och anmälningar.

- Krav på fackmannamässiga ansökningshandlingar och situationsplaner.
- Krav på markundersökning såsom jordprofilsredovisning vid infiltration i mark. Siktnalys och mätning i grundvattenrör kan krävas vid behov.
- Krav på egenkontroll.

2.5.4 Mer information

För mer information se Havs- och vattenmyndighetens hemsida:

<https://www.havochvatten.se/hav/vagledning--lagar/vagledningar/sma-avlopp/vagledning-och-kunskap-om-sma-avlopp.html>

Gotlands grundvatten och dricksvatten: <https://www.gotland.se/94272>

Enskilt vatten och avlopp på Gotland: <https://www.gotland.se/1664>